

'OVP güven tesisinin ilk adımıydı'

EKONOMİ SERVİSİ

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, 'OVP Bir Yılı'nı Tamamlarken Türkiye'de Üretim Hayatının Değerlendirilmesi' ana gündemi ile toplanan İSO ağustos ayı Meclis Toplantısı'nda konuştu. "2024-2026 dönemi Orta Vadeli Program, güvenin yeniden tesis edilmesi için önemli bir ilk adımdı" diyen Bahçivan, "OVP hepimiz için umut oldu. Nitekim ekonomi politikalarında uzun zamandır beklediğimiz 'rasyonaliteye dönüş' perspektifiyle birlikte son OVP'nin önceliklere göre kamuoyunda daha fazla

heyecan ve olumlu beklenti yarattığını da gördük" diye konuştu.

Öte yandan, bugünün enflasyonu ile 70'li, 80'li, 90'lı yılların enflasyonunu karıştırmamak gerektiğini

belirten Bahçivan, "Çünkü bugünkü enflasyonun, ekonomik olarak da sosyolojik olarak da ve daha önemlisi topluma kalıcı olarak bırakmış olduğu hasar bakımından da o yıllardaki enflasyondan çok daha farklı olduğunu kabul etmeliyiz" ifadelerine yer verdi.

Bunu her geçen gün biraz daha çarpıcı bir şekilde görüyoruz. Kısacası bu enflasyon sosyolojik olarak çok daha farklı bir enflasyon.

Erdal Bahçivan ayrıca, genel beklentinin, enflasyonun bu yılı Merkez Bankası'nın tahmin aralığının üst bandı olan yüzde 42 dolayında kapatacağı yönünde olduğunu ifade etti.

'Enflasyonda en zor dönem şimdi başlıyor'

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Başkanı

Erdal Bahçivan, enflasyonla mücadelede en önemli evrenin yeni başladığının altını çizerek "Çünkü artık enflasyonun kontrol edilmesi en zor olan kısmına, yani

beklentilerin ve fiyatlama davranışlarının normalleşmesine odaklanacağız" dedi.

İSO ağustos ayı meclis toplantısında değerlendirmelerde bulunan Erdal Bahçivan, bugün yaşanan enflasyon sorununun geçmişteki örneklerden farklı olduğunu belirterek "Bugünkü enflasyonun, ekonomik olarak da sosyolojik olarak da ve daha önemlisi topluma kalıcı olarak bırakmış olduğu hasar bakımından da o yıllardaki enflasyondan çok daha farklı olduğunu kabul etmeliyiz" diye konuştu. Güncel enflasyonun toplumda bıraktığı tahbiratın çok daha fazla olduğunu söyleyen Bahçivan, kamuda tasarruf önlemlerine uyulması gerektiğini söyledi. (SÖZCÜ)

İSO Başkanı Bahçivan'dan enflasyon çıkışı 70'Lİ 80'Lİ 90'Lİ YILLARDAN ÇOK FARKLI

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, bugünün enflasyonu ile 70'li, 80'li, 90'lı yılların enflasyonunu karşılaştırmamak, karıştırmamak gerektiğini kaydederek, "Çünkü bugünkü enflasyon, ekonomik olarak da sosyolojik olarak da ve daha önemlisi topluma kalıcı olarak bırakmış olduğu hasar bakımından da o yıllardaki enflasyondan çok daha farklı." dedi.

Gülşay
YÜCEL

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Meclisi'nin 2024 yılı Ağustos ayı olağan toplantısı 'ÖVP Bir Yılı'nı Tamamlarken Türkiye'de Üretim Hayatının Değerlendirilmesi' ana gündemi ile gerçekleştirildi.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan'ın açılış konuşmasını yaptığı toplantıda Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) Kurucu Direktörü Prof. Dr. Güven Sak, Ekonomi Gazetesi Köşe Yazarı Alaattin Aktaş, ROTA Portföy Başekonomisti Özlem Bayraktar Gökşen ve Beninsula Corporate Finance Kurucu Ortağı, Stratejist Fatih Keresteci'nin katılımıyla bir de panel düzenlendi.

ÖVP'DEKİ TEMEL MAKRO HEDEFLER Tutarlılık Göstermeli

Geçen yıl Eylül ayında ekonomi için bir yol haritası özelliğine sahip Orta Vadeli Program'ın (ÖVP) açıklanmış olduğunu hatırlatan Erdal Bahçivan, "Kabul etmemiz gerekiyor ki geçtiğimiz yıllarda ÖVP'lerin iddialı hedefleriyle tüm kesimlerde beklenti ve heyecan yaratmasına rağmen, bunun kısa sürdüğünü ve istenen sonuçların alınmadığını sıkı sıkıya tanımlı ettik. Bu durum bazen açıklanan hedeflerin gerçekliği konusundaki kuşkuyla gidilememesinden, bazen de muhtelif sebeplerle uygulamada ortaya çıkan sıkıntılardan kaynaklandı. ÖVP'de büyüme, enflasyon, istihdam, cari denge, bütçe açığı gibi temel makro ekonomik hedeflerin kendi içinde tutarlılık arz etmesi, güçlü makro modellerle dayanması ve ekonominin tüm aktörleri açısından ikna edici olması gerekiyor. Çünkü ÖVP'nin rolü, sadece gelecek yılın bütçe kanununa ve gelecek üç yılın ekonomi politikalarına temel oluşturmakla sınırlı değil. Aynı zamanda reel sektöre, finans dünyasına ve kamuoyuna verdiği sinyallerle ekonomik beklenti ve davranışları da etkiliyor. Tam da bu nedenle kamuoyunda gerçekliği sorgulanan, kararlılıkla uygulanmayan programların güven yitirmesi ve bu güvenizliğin geleceğe taşınması da son derece doğaldır. Maalesef güven kaybının ne mal olacağını somut örneklerinden birini, halen geride bırakmaya çalıştığımız enflasyonist dönem bize net bir şekilde gösterdi. Kısa vadede güçlü büyüme oranları yakalamayı her şeyin üstünde tutup, nitelik ve sürdürülebilirliği ilişkin riskleri bilimleyen bir geleceğe ötelemezdik, telafisi çok

zor bir tabloyla karşılaşıyoruz." dedi. Fiyat istikrarının bozulmasının kısa sürede finansal istikrarı da tehdit eder boyuta ulaştığını kaydeden Erdal Bahçivan, "Kendimizi büyük bir fiyat kaosu içinde bulduk ve neredeyse bir hafta sonrasında bile öngöremez hale geldik. Tüm bunlar yalnızca satın alma gücünün ve refahın değil, maalesef ticaret hayatındaki etik değerlerin de ciddi şekilde aşınmasına yol açtı. Neyse ki bu sürdürülebilir olmayan yaklaşım, 2023 ortasından itibaren ekonomi yönetimindeki değişikliklerle birlikte yerini çok daha sağlıklı bir yönetime bırakmış durumda. Bugün bir yılını geride bırakmak üzere olduğumuz 2024-2026 dönemi Orta Vadeli Program, güvenin yeniden tesis edilmesi için önemli bir ilk adımdır. Birkaç ay içinde, biz sanayiciler de dahil olmak üzere toplumun tüm kesimlerinin katılımıyla, yapılan istişareler ışığında hazırlanan ve halen uygulanmakta olan Orta Vadeli Program (ÖVP) hepimiz için umut oldu. Uzun yıllardan beri, ortaya koyduğumuz hedeflerle uyum göstermeyen diğer ÖVP'lere göre çok daha gerçekçi hedefleri olan bir program olarak hazırlandı. Gerçekçi hedefler derken sadece rakamlara dayanarak bir ÖVP'den söz etmiyorum. Belli vizyonları ve yapısal reformları da işaret etmesi, geçmiş ÖVP'lerden farklılığı ortaya koymuştur. Bunların da önemli bir kısmı zaten bizim dönem dönem dile getirdiğimiz hususlardı. Nitekim ekonomi politikamızda uzun zamandır beklediğimiz 'rasyoneliteye dönüş' perspektifiyle birlikte son ÖVP'nin önceliklere göre kamuoyunda daha fazla heyecan ve olumlu beklenti yarattığını da görüyoruz." diye konuştu.

SOSYOLOJİK OLARAK ÇOK DAHA FARKLI BİR ENFLASYON

Tüm yaşananlara bakıldığında geçen yılın ÖVP'sinde yüzde 4 olan 2024 büyüme hedefinin yakalanmasının kolay gözükmediğini dikkat çeken Erdal Bahçivan, "Geçen yılki öngörümüzü doğrulayacak şekilde, dezinflasyon sağlamak için ekonomik büyümeden vermemiz gereken taviz düşündüğümüzden daha yüksek olabilir. ÖVP'nin odak noktasında yer alan 'fiyat istikrarının tesisi' konusuna gelince; mayısta yüzde 75 düzeyinde zirve yapan yıllık enflasyonun haziranda düşmeye başlamasıyla birlikte mevcut programın 'geçiş süreci' sona eren 'dezinflasyon sürecinin' başladığı ilan edildi. Başta döviz kuru olmak üzere maliyet baskılarına hafifleme, temel mal fiyatlarının artışıyla önemli bir gevşeme sağlanmış görünüyor. Diğer yandan, hizmet enflasyonunda ise katılığın kiralar öncülüğünde sürdüğü ve bu tarafa iyileşmenin daha geçirmeli olacağı anlaşılıyor. Genel beklenti ise enflasyonun bu yıl Merkez Bankası'nın tahmin aralığının üst bandı olan yüzde 42 dolayında kapatacağı yönünde. Tabii enflasyon demişken, bugünün enflasyonu ile çoğumuzun hatırlayacağı 70'li, 80'li, 90'lı yılların enflasyonunu karşılaştırmamak, karıştırmamak gerektiğini düşünüyorum. Çünkü bugünkü enflasyonun, ekonomik olarak da sosyolojik olarak da ve daha önemlisi topluma kalıcı olarak bırakmış olduğu hasar bakımından da o yıllardaki enflasyondan çok daha farklı olduğunu kabul etmeliyiz. Bunu her geçen gün biraz daha çarpıcı bir şekilde görüyoruz. Kısacası bu enflasyon sosyolojik olarak çok daha farklı bir enflasyon." ifadelerini kullandı.

Bugünkü enflasyonun geçmişten neden daha farklı olduğunu hakkında da değerlendirmelerde bulunan Erdal Bahçivan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Her şeyden önce o günlerin Türkiye'sindeki tüketim kalıpları, tüketim harcamaları ve tüketimin çerçevesi çok dar ve kısıtlıydı. Bugün ise 2000'li yılların başından itibaren 100-150 milyar dolarlık bir Türkiye'den 1,2 trilyon dolara yaklaşan ve zenginleşen, buna bağlı olarak tüketim alışkanlıklarını değiştiren, hayatın her alanında daha rahat borçlanmaya gidilen, risk alınan bir Türkiye'de yaşıyoruz. Ekonomisi daha küçük bir ülke sosyolojisinden, bugün zenginleşmiş bir toplumda böyle bir enflasyona yakalandığımız zaman, ekonomide oluşan tahribat ve bunun toplumda yarattığı hasar da daha büyük oluyor. Zaten bunun yanı sıra makro ve etkilere, üretimden tüketimden kaynaklı hayatımızın her alanında görüyoruz. Fiyat istikrarından uzaklaşmış, yüksek enflasyonun bu yıl Merkez Bankası'nın tahmin aralığının üst bandı olan yüzde 42 dolayında kapatacağı yönünde. Tabii enflasyon demişken, bugünün enflasyonu ile çoğumuzun hatırlayacağı 70'li, 80'li, 90'lı yılların enflasyonunu karşılaştırmamak, karıştırmamak gerektiğini düşünüyorum. Zaman zaman meclisimizde yaptığımız konuşmalarda geçmişte bu konuda yaptığımız uyarıları hatırlıyorum. Bugün o söylemlerimize ve uyarılarımıza değinmek istemiyorum. Ama o zamanki uyarıcı söylemlerimizin özünde işte bu vardı. Şimdi itiraf etmek gerekirse biz bu konuyu maalesef çok hafife almışız. Dahası bu sürecin başında işin nereye varabileceğine ilişkin söylemlerimize karşın, biz bile neticenin bu kadar ağır olacağını tahmin etmiyorduk. Bu nedenle bugün yeni ekonomi yönetimimizin bu konuda verdiği mücadeleden hiç ama hiç hafife alınmaması gerektiğini düşünüyorum. Ekonominin yeniden fiyat istikrarına kavuşması noktasından alınan kararların yerinde buluyor ve sonuçları için toplumun her kesimine sorumluluk düştüğünü söylüyoruz. Bu konunun normale döneceği günler için sabır ve fedakarlık göstermeliyiz."

BUGÜNKÜ ENFLASYONUNUN TOPLUMDA YARATTIĞI HASAR DAHA BÜYÜK

Bugünkü enflasyonun geçmişten neden daha farklı olduğunu hakkında da değerlendirmelerde bulunan Erdal Bahçivan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Her şeyden önce o günlerin Türkiye'sindeki tüketim kalıpları, tüketim harcamaları ve tüketimin çerçevesi çok dar ve kısıtlıydı. Bugün ise 2000'li yılların başından itibaren 100-150 milyar dolarlık bir Türkiye'den 1,2 trilyon dolara yaklaşan ve zenginleşen, buna bağlı olarak tüketim alışkanlıklarını değiştiren, hayatın her alanında daha rahat borçlanmaya gidilen, risk alınan bir Türkiye'de yaşıyoruz. Ekonomisi daha küçük bir ülke sosyolojisinden, bugün zenginleşmiş bir toplumda böyle bir enflasyona yakalandığımız zaman, ekonomide oluşan tahribat ve bunun toplumda yarattığı hasar da daha büyük oluyor. Zaten bunun yanı sıra makro ve etkilere, üretimden tüketimden kaynaklı hayatımızın her alanında görüyoruz. Fiyat istikrarından uzaklaşmış, yüksek enflasyonun bu yıl Merkez Bankası'nın tahmin aralığının üst bandı olan yüzde 42 dolayında kapatacağı yönünde. Tabii enflasyon demişken, bugünün enflasyonu ile çoğumuzun hatırlayacağı 70'li, 80'li, 90'lı yılların enflasyonunu karşılaştırmamak, karıştırmamak gerektiğini düşünüyorum. Zaman zaman meclisimizde yaptığımız konuşmalarda geçmişte bu konuda yaptığımız uyarıları hatırlıyorum. Bugün o söylemlerimize ve uyarılarımıza değinmek istemiyorum. Ama o zamanki uyarıcı söylemlerimizin özünde işte bu vardı. Şimdi itiraf etmek gerekirse biz bu konuyu maalesef çok hafife almışız. Dahası bu sürecin başında işin nereye varabileceğine ilişkin söylemlerimize karşın, biz bile neticenin bu kadar ağır olacağını tahmin etmiyorduk. Bu nedenle bugün yeni ekonomi yönetimimizin bu konuda verdiği mücadeleden hiç ama hiç hafife alınmaması gerektiğini düşünüyorum. Ekonominin yeniden fiyat istikrarına kavuşması noktasından alınan kararların yerinde buluyor ve sonuçları için toplumun her kesimine sorumluluk düştüğünü söylüyoruz. Bu konunun normale döneceği günler için sabır ve fedakarlık göstermeliyiz."

Enflasyonla mücadelenin en önemli evresinin, tam da içinden geçtiğimiz dönemde başladığını altını çizen Erdal Bahçivan, "Çünkü artık enflasyonun kontrol edilmesi en zor kısma, yani beklentilerin ve fiyatlama davranışlarının normalleşmesine odaklanacağız. Merkez Bankası'nın açıkladıkları bize şunu gösteriyor: Önümüzdeki dönemin para politikası kararlarında, enflasyonun ana eğilimindeki düşüşün sürmesi ve özellikle 2025 yılı beklentilerinin istenen seviyelere yaklaşması belirleyici olacak. Bu noktada değinmemiz gereken bir diğer husus da maliye politikalarının

dezenflasyon hedefiyle uyumu. Zira defaten belirttiğimiz üzere kamunun gerek harcama disiplini, gerekse yapısal politikalarla bu mücadelede destekleyici olması gerekiyor. Son dönemde vergi oranlarında yapılan artışlara rağmen, ekonomik faaliyette yaşanacak yavaşlamanın vergi gelirlerini olumsuz etkileyebileceği gerçeği, temmuz ayı bütçe verilerinde ilk belirtilerini gösterdi. Dolayısıyla deprem bölgesinin yeniden inşası harici olmak üzere kamuda tasarruf önlemlerine riayet edilmesi, kayıt dışılıkla mücadelede kalıcı kazanımlar elde edilmesi ve uzun süredir dile getirdiğimiz vergi reformları için adım atılması büyük önem arz ediyor." dedi.

SANAYİCİ YÜKLÜ FİNANSMAN KAYNAĞINA İHTİYAÇ DUYUYOR

Ekonominin paydaşları olarak ekonomik dengelemeye doğrultusunda yaşananlar geçiş sürecine toplumun her kesiminden olduğu gibi sanayiciler olarak da ciddi bir katkı sunmalarına vurgu yapan Erdal Bahçivan, "Fakat bu süreçte, sık sık dile getirdiğimiz üretimde verimlilik ve teknoloji açığımız kapatılacak kapsamlı bir reform sürecine de odaklanmamız gerekiyor. Uygulanmakta olan maliye ve para politikaları, ancak eğitim, altyapı, işgücü piyasası, teşvik sistemi gibi pek çok alanda bütüncül bir stratejik planlama ile tamamlanması gerçek anlamda bir başarı elde edilmiş olacaktır. Zira hem 2025'nin hem de muhtemelen 2026'nın reel sektörümüz açısından çok da konforlu bir yatırım ve iş yapma ortamı vadettiğini söyleyemiyoruz. Bu bağlamda, iş dünyamızın yakın geleceğe güvenle bakmasını temin edecek bir yaklaşımın korunması çok önemli. Sanayimizin büyük bir kısmı sadece uzun vadeli yatırımlar için değil, günlük faaliyetlerini sürdürmek için de yüksek finansman kaynağına ihtiyaç duyuyor. Ancak mevcut ekonomi politikalarının merkezinde yer alan sıkı para politikaları nedeniyle bu kaynağa erişim oldukça zor ve maliyetli hale gelmiş durumda. Yüzde 70'leri bulan ticari kredi maliyetleri ve miktarsal kısıtlamalar altında üretimi ve yatırımları sürdürmek kolay değil. Bugün yaşanmakta olan süreç, son ÖVP'de elde edilen başarı için özel sektörün büyük fedakarlıklar yaptığını ortaya koymaktadır. Bu fedakarlığın belli bir sınırı var. Dolayısıyla yeni ÖVP'de reel sektörün uzun yıllardır elde etmiş olduğu kazanımları riske sokmayacak, dayanma ve mücadele gücünün limitlerini zorlamayacak bir başarı sağlanması için gerekli olan maliye politikalarının ifade etmek istiyorum." diye konuştu.

Sadece finans ve kamu kurumları için geçerli olsun

Ticari alacaklar konkordato kapsamı dışında kalsın

İSO Başkanı Erdal Bahçivan, bugünün enflasyonu ile 70'li, 80'li, 90'lı yılların enflasyonunu karşılaştırmamak, karıştırmamak gerektiğini söyledi. Bahçivan, "Çünkü bugünkü enflasyon, ekonomik olarak da sosyolojik olarak da ve daha önemlisi topluma kalıcı olarak bırakmış olduğu hasar bakımından da o yıllardaki enflasyondan çok daha farklı. Fiyat istikrarından uzaklaştığımız, yüksek enflasyon ile yaşadığımız her geçen gün, bunun toplumdaki sosyolojik ve psikolojik etkileri daha da ağırlaştırıyor. Çalışma dünyası ve günlük hayatın etik ve ahlak kurallarında bu enflasyonun yarattığı tahribat maalesef artarak kendini gösteriyor. Bu enflasyon sosyolojik olarak çok daha farklı bir enflasyon" diye konuştu. Bahçivan, "Ekonomisi daha küçük bir ülke sosyolojisinden, bugün zenginleşmiş bir toplumda böyle bir enflasyona ya-

kalandığınız zaman, ekonomide oluşan tahribat ve bunun toplumda yarattığı hasar da daha büyük oluyor. Zaten bunun yansımalarını ve etkilerini, üretimden tüketime kadar hayatımızın her alanında görüyoruz" diye konuştu. **Sanayinin** büyük bir kısmının sadece uzun vadeli yatırımlar için değil, günlük faaliyetlerini sürdürmek için de yüklü finansman kaynağına ihtiyaç duyduğunu vurgulayan Bahçivan, "Ancak

mevcut ekonomi politikalarının merkezinde yer alan sıkı para politikaları nedeniyle bu kaynağa erişim oldukça zor ve maliyetli hale gelmiş durumda" ifadelerini kullandı. Bahçivan ayrıca, konkordatonun sadece finans ve kamu kurumları için geçerli olmasını, ama ticari alacakların konkordatoda kapsam dışında kalmasını istediklerini söyledi. **Kübra ÇETİNDAG'ın haberi** →7

Ticari alacaklar konkordato KAPSAMI DIŞINDA KALSIN

Kübra ÇETİNDAG

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Meclisi'nin 2024 yılı Ağustos ayı olağan toplantısı 'OVP Bir Yılı Tamamlarken Türkiye'de Üretim Hayatının Değerlendirilmesi' ana gündemi ile gerçekleştirildi. İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan açılış konuşması yaptı. Geçen yıl eylül ayında ekonomi için bir yol haritası özelliğine sahip Orta Vadeli Program'ın (OVP) açıklandığını hatırlatan Bahçivan, "Kabul etmemiz gerekiyor ki geçtiğimiz yıllarda OVP'lerin iddialı hedefleriyle tüm kesimlerde beklenti ve heyecan yaratmasına rağmen, bunun kısa sürdüğüne ve istenen sonuçların alınmadığına sıklıkla tanıklık ettik" dedi. Fiyat istikrarının bozulmasının kısa sürede finansal istikrarı da tehdit eder boyuta ulaştığını kaydeden Bahçivan, "Kendimizi büyük bir fiyat kaosunun içinde bulduk ve neredeyse bir hafta sonrasında bile öngöremez hale geldik. Tüm bunlar yalnızca satın alma gücünün ve refahın değil, maalesef ticaret hayatındaki etik değerlerin de ciddi şekilde aşınmasına yol açtı. Bugün bir yılını geride bırakmak üzere olduğumuz 2024-2026 dönemi OVP, güvenin yeniden tesis edilmesi için önemli bir ilk adımdı. OVP hepimiz için umut oldu. OVP'nin öncelilere göre kamuoyunda daha fazla heyecan ve olumlu beklenti yarattığını da gördük." dedi.

Bahçivan, "Bugünün enflasyonu ile çoğumuzun hatırlayacağı 70'li, 80'li, 90'lı yılların enflasyonunu karşılaştırmamak, karıştırmamak gerektiğini düşünüyorum. Çünkü bugünkü

enflasyonun, ekonomik olarak da sosyolojik olarak da ve daha önemlisi topluma kalıcı olarak bırakmış olduğu hasar bakımından da o yıllardaki enflasyondan çok daha farklı olduğunu kabul etmeliyiz. Bunu her geçen gün biraz daha çarpıcı bir şekilde görüyoruz. Kısacası bu enflasyon sosyolojik olarak çok daha farklı bir enflasyon" dedi.

Bahçivan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Her şeyden önce o günlerin Türkiye'sindeki tüketim kalıpları, tüketim harcamaları ve tüketicinin çerçevesi çok dar ve kısıtlıydı. Bugün ise 2000'li yılların başından itibaren 100-150 milyar dolarlık bir Türkiye'den 1,2 trilyon dolara yaklaşan ve zenginleşen, buna bağlı olarak tüketim alışkanlıkları değişen, risk alınan bir Türkiye'de yaşıyoruz. Fiyat istikrarından uzaklaştığımız, yüksek enflasyon ile yaşadığımız her geçen gün, bunun toplumdaki sosyolojik ve psikolojik etkileri daha da ağırlaşıyor."

Bahçivan, ülkemizin önemli ekonomik sorunlarından biri olan konkordato uygulamasına dair çarpıcı bir öneri ortaya attı. Bahçivan, "Konkordatonun sadece finans ve kamu ku-

rumları için geçerli olmasını, ama ticari alacakların konkordato kapsam dışında kalmasını istiyoruz" diyerek mevcut sistemde yapılması gereken değişikliklere dikkat çekti. Bahçivan'ın bu önerisi, şu ana kadar konkordato uygulamasının daha çok büyük şirketler ve kamu kurumları tarafından tercih edilmesi ve küçük işletmelerin bu imkandan yeterince yararlanamaması gibi sorunlara işaret ediyor. Özellikle ticari ilişkilerde yaşanan ödeme sorunlarının, küçük ve orta ölçekli işletmeleri (KOBİ'ler) ciddi şekilde etkilediği ve bu durumun ülke ekonomisine olumsuz yansımaları olduğu vurgulanıyor.

Konkordato kapsamının genişletilmesi, özellikle KOBİ'lerin geçici bir mali sıkıntıya düştiklerinde iflas etmek yerine yeniden yapılandırma imkanı bulmalarını sağlayacak. Bu sayede ülke ekonomisinin önemli bir parçası olan KOBİ'lerin hayatta kalması ve istihdamın korunması hedefleniyor. Ticari ilişkilerde yaşanan ödeme sorunları, işletmeler arasındaki güveni zedeliyor ve ticari hayatın yavaşlamasına neden oluyor. Konkordato kapsamının genişletilmesi, bu güvensizliğin azaltılmasına ve ticari hayatın canlanmasına katkı sağlayacak. Bahçivan'ın konkordato kapsamının genişletilmesi önerisi, ülkemizin ekonomik yapısı ve iş dünyasının ihtiyaçları göz önüne alındığında önemli bir tartışma başlattı. Bu önerinin hayata geçirilmesi halinde, ülkemiz ekonomisi ve iş dünyası için önemli kazanımlar elde edilebileceği öngörü- lüyor. Ancak, bu konuda yapılacak düzenlemelerin, tüm tarafların haklarını koruyacak şekilde titizlikle hazırlanması gerekiyor.

ISO/BAHÇIVAN: 80'Lİ, 90'LI YILLARLA KARŞILAŞTIRILMAMALI

Bu enflasyonun hasarı daha büyük

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan, Türkiye'nin bugün yaşadığı yüksek enflasyonun, yarattığı kalıcı hasar bakımından; 70'li, 80'li, 90'lı yılların enflasyonu ile karşılaştırılmayacağını söyledi. Meclis toplantısında konuşan Bahçivan, "Çünkü bugünkü enflasyonun, ekonomik olarak da sosyolojik olarak da ve daha önemlisi topluma kalıcı olarak bırakmış olduğu hasar bakımından da o yıllardaki enflasyondan çok daha farklı olduğunu kabul etmeliyiz. Bunu, her geçen gün biraz daha çarpıcı bir şekilde görüyoruz. Kısacası bu, sosyolojik olarak çok daha farklı bir enflasyon" değerlendirmesinde bulundu. **MERVE YİĞİTCAN/02**

Mücadele sancılı olacak

Erdal Bahçivan, öncü göstergelerin, ekonomik faaliyetlerdeki ivme kaybının üçüncü çeyrekte belirginleşeceğine işaret ettiğini söyledi ve "Dezenflasyonu sağlamak için ekonomik büyümeden vermemiz gereken taviz, düşündüğümüzden daha yüksek olabilir" dedi. Bahçivan, açıklanan son verilerin, fiyat istikrarının yeniden tesisine yönelik olarak sürdürülen mücadelenin, "sancılı olacağı konusunda pek çok ipucu verdiğini" de kaydetti.

ISO BAŞKANI'NDAN 'BÜYÜME HEDEFİNİ YAKALAMAK KOLAY DEĞİL' UYARISI

Dezenflasyon için daha çok taviz vermemiz gerekebilir

MERVE YİĞİTÇAN-İSTANBUL

ISO Başkanı Erdal Bahçivan, ekonomik aktivitedeki ivme kaybının üçüncü çeyrekte belirginleşeceği ne dikkat çekerek, "Geçtiğimiz yılın OVP'sinde yüzde 4 olan 2024 büyüme hedefinin yakalanmasının kolay olmadığını görüyoruz. Dezenflasyonu sağlamak için ekonomik büyümeden vermemiz gereken taviz, düşündüğümüzden daha yükselebilir" dedi.

Istanbul Sanayi Odası'nın (ISO) ağustos ayı meclis toplantısı, "Orta Vadeli Program Bir Yılım Tamamlarken Türkiye'de Üretim Hayatının Değerlendirilmesi" konulu ana gündem maddesiyle gerçekleşti.

Toplantının açılış konuşmasını yapan ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, şu anda yeni OVP'nin hazırlıklarının tamamlanmak üzere olduğunu hatırlatarak, ekonomi yönetiminin attığı her adımla güven vermesi, reel sektörün yanında olduğunu göstermesi, üretim çarklarının daha verimli ve istikrarlı bir şekilde dönmeye katkı yapması gerektiğine dikkat çekti.

"3. çeyrekte ivme kaybı belirginleşecek"

Geçmiş yıllarda OVP'lerin iddialı hedefleriyle tüm kesimlerde beklenti ve heyecan yaratmasına rağmen, bunun kısa sürdüğüne ve istenen sonuçların alınmadığına işaret eden Bahçivan, "Bu durum bazen açıklanan hedeflerin gerçekliği konusundaki kuşakların giderilememesinden, bazen de muhtelif sebeplerle uygulamada ortaya çıkan sıkıntılardan kaynaklandı" dedi. OVP'lerde temel hedeflerin kendi içinde tutarlılık arz etmesi, güçlü makro modellerde dayanması ve ekonominin tüm aktörleri açısından ikna edici olması gerektiğini vurgulayan Bahçivan, bu noktada ortaya çıkabilecek güven kaybının nelere mal olacağını en somut örneklerinden birinin yaşanan enflasyonist dönem olduğunu dile getirdi.

ISO Başkanı Erdal Bahçivan, verilerin OVP'deki 2024 büyüme hedefinin yakalanmasının kolay olmadığını gösterdiğini belirterek "Dezenflasyonu sağlamak için ekonomik büyümeden vermemiz gereken taviz düşündüğümüzden daha yüksek olabilir" dedi.

"KAYNAĞA ERİŞİM ZOR VE MALİYETLİ"

Ekonominin paydaşları olarak ekonomik dengelenme doğrultusunda yaşanan geçiş sürecine toplumun her kesiminden olduğu gibi sanayiciler olarak da ciddi bir katkı sunduklarına vurgu yapan Erdal Bahçivan, "Fakat bu süreçte, sık sık dile getirdiğimiz üretimde verimlilik ve teknoloji açığımızı kapatacak kapsamlı bir reform sürecine de odaklanmamız gerekiyor. Uygulanmakta olan maliye ve para politikaları, ancak eğitim, altyapı, işgücü piyasası, teşvik sistemi gibi pek çok alanda bütüncül bir stratejik planlama ile tamamlanırsa gerçek anlamda bir başarı elde edilmeye olacaktır. Zira hem 2025'in hem de muhtemelen 2026'nın reel sektörümüz açısından ortada konforlu bir yatırım ve iş yapma ortamı vadettiğini söylememiz zor. Bu bağlamda, iş dünyamızın yakın gelecekte güvenle bakmasını temin edecek bir yaklaşımın korunması çok önemli.

Sanayimizin büyük bir kısmı sadece uzun vadeli yatırımlar için değil, günlük faaliyetlerini sürdürmek için de yüklü finansman kaynağına ihtiyaç duyuyor. Ancak mevcut ekonomi politikalarının merkezinde yer alan sıkı para politikaları nedeniyle bu kaynağa erişim oldukça zor ve maliyetli hale gelmiş durumda. Yüzde 70'leri bulan ticari kredi maliyetleri ve miktarsal kısıtlamalar altında üretimi ve yatırımları sürdürmek kolay değil. Bugün yaşanmakta olan süreç, son OVP'de elde edilen başarı için özel sektörün büyük fedakârlıklar yaptığını ortaya koymaktadır. Bu fedakârlığın belli bir sınırı var. Dolayısıyla yeni OVP'de reel sektörün uzun yıllardır elde etmiş olduğu kazanımları riske sokmayacak, dayanma ve mücadele gücünün limitlerini zorlamayacak bir bakış açısının oluşturulması gerektiğini özellikle ifade etmek istiyorum" diye konuştu.

Yurt içinde para politikasındaki sıkı duruşun talebi soğutucu etkilerinin ikinci çeyrek sonlarından itibaren görülmeye başlandığına dikkat çeken Bahçivan, ekonomik aktivitenin yavaşladığını, öncü göstergelerin üçüncü çeyrekte ivme kaybının belirginleşeceğine işaret ettiğini söyledi. Verilerin geçtiğimiz yılın OVP'sinde yüzde 4 olan 2024 büyüme hedefinin yakalanmasının kolay olmadığını gösterdiğini dile getiren Bahçivan, "Geçen yılki öngörümüzü doğrulayacak şekilde, dezenflasyonu sağlamak için

ekonomik büyümeden vermemiz gereken taviz düşündüğümüzden daha yüksek olabilir" dedi.

Bahçivan, Türkiye'nin bugün yaşadığı yüksek enflasyonun, yarattığı kalıcı hasar bakımından; 70'li, 80'li, 90'lı yılları enflasyonu ile karşılaştırılmayacağını söyleyerek, "Ekonomisi daha küçük bir ülke sosyolojisinden, bugün zenginleşmiş bir toplumda böyle bir enflasyona yakalandığımız zaman, ekonomide oluşan tahribat ve bunun toplumda yarattığı hasar da daha büyük oluyor. Zaten bunun yan-

sımlarını ve etkilerini, üretimden tüketime kadar hayatımızın her alanında görüyoruz. Fiyat istikrarından uzaklaştığımız, yüksek enflasyon ile yaşadığımız her geçen gün, bunun toplumdaki sosyolojik ve psikolojik etkileri daha da ağırlaştırıyor. Çalışma dünyası ve günlük hayatın etik ve ahlak kurallarında bu enflasyonun yarattığı tahribat maalesef artarak kendini gösteriyor" diye konuştu.

"Enflasyonda en zor kısma geldik"

Yeni ekonomi yönetiminin verdiği mücadelenin hafife alınmaması gerektiğini belirten Bahçivan, enflasyonun kontrol edilmesi en zor olan kısma, yani beklentilerin ve fiyatlamaya davranışlarının normalleşmesine odaklanılacağına kaydetti. Bu noktada maliye politikalarının dezenflasyon hedefiyle uyumunun önemine işaret eden Bahçivan, şu ifadeleri kullandı: "Zira defaten belirttiğimiz üzere kamunun gerek harcama disiplini, gerekse yapısal politikalarla bu mücadelede destekleyici olması gerekiyor. Son dönemde vergi oranlarında yapılan artışlara rağmen, ekonomik faaliyette yaşanacak yavaşlamanın vergi gelirlerini olumsuz etkileyebileceği gerçeği, Temmuz ayı bütçe verileri ilk belirttilerini gösterdi. Dolayısıyla deprem bölgesinin yeniden inşası haric olmak üzere kamuda tasarruf önlemlerine riayet edilmesi, kayıt dışılıkla mücadelede kalıcı kazanımlar elde edilmesi ve uzun süredir dile getirdiğimiz vergi reformları için adım atılması büyük önem arz ediyor." Açılış konuşmasının ardından Bloomberg HT Genel Yayın Yönetmeni Açıl Sezen'in moderatörlüğünde bir panel gerçekleşti. Panelde TEPAV Kurucu Direktörü Prof. Dr. Güven Sak, Ekonomi Gazetesi Köşe Yazarı Alaattin Aktaş, Rota Portföy Başekonomisti Özlem Bayraktar Gökşen ve Peninsula Corporate Finance Kurucu Ortağı Fatih Keresteci ana gündem maddesine ilişkin görüşlerini dile getirdi.

ENFLASYON MUHASEBESİNDE ESNETME BEKLENİYOR

İş dünyası, rahatsızlığını Gelir İdaresi'ne de ilettiler

Enflasyon muhasebesiyle doğacak "haksız" vergiye karşı çeşitli platformlarda tepkilerini dile getiren iş dünyası temsilcileri, dün de Hazine ve Maliye Bakanlığı'nda bir görüşme gerçekleştirdi. Bakan Yardımcısı İsmail Hacıoğlu ve Gelir İdaresi Başkanı Bekir Bayraktar ile bir araya gelen TOBB Başkanı Rifat Hisarcıkılıoğlu ve beraberindeki oda

başkanları, ilave vergi doğurabilecek uygulamalara ilişkin çekincelerini dile getirdi. Edinilen bilgilere göre, itiraza konu olan yatırımlar ve gayriaktif işletmelerin kapsam dışı tutulması konusunda ekonomi yönetiminde bir kanaat oluşmuş durumda ve dünki görüşmede de buna ilişkin olası düzeltmelerin ayrıntıları alındı.

HÜSEYİN GÖKÇE/03

ankara günlüğü

Enflasyon düzeltmesinde esnetme ve erteleme beklentileri arttı

HÜSEYİN GÖKÇE

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, iş dünyasının enflasyon düzeltmesine ilişkin çekincelerini dile getirmek üzere dün Maliye Bakanlığı'na gitti.

Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı Dr. İsmail İlhan Hatipoğlu'nun başkanlık ettiği toplantıda ağırlıklı olarak enflasyon düzeltmesine ilişkin son dönemlerde sıkça gündeme gelen eleştiriler masaya yatırıldı.

İş dünyası enflasyon düzeltmesiyle ilgili hiç gelir elde etmeyen, satış yapmayan şirketlere düzeltme sonrası vergi çıkması konusuna itiraz ediyor. Bir diğer itiraz konusu ise yatırım yapan şirketlerin, yatırım için kullandıkları dış kaynakları enflasyon düzeltmesine tabi tuttuklarında daha yatırıma başlamadan, üretim aşamasına geçmeden vergi tahakkuk etmesi olarak öne çıkıyor. En temel itiraz noktası ise kullanılan dış kaynak miktarının yüksek olması, başka bir ifadeyle öz kaynağı zayıf olan şirketler için de vergi tahakkuk etmesi. Ayrıca duran varlıkların değerlendirilmesi kaynaklı vergi tahakkuku sorunu da iş dünyası temsilcileri tarafından dile getirildi. Bütün bu itiraz noktaları ve şu ana kadar verilen beyannameler kaynaklı pratikte yaşanan sorunlar, TOBB bünyesindeki başkanlar tarafından, Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı Hatipoğlu ile Gelir İdaresi Başkanı Bekir Bayraktar'a iletili. Ayrıca reel sektörün başta finansman olmak üzere ekonomide yaşadıkları diğer sorunlar da masaya yatırıldı.

Maliye bu aşamadan sonra ne yapabilir?

EKONOMİ, iki hafta öne enflasyon düzeltmesinin yatırımlar ve 1 fatura dahi kesmemiş şirketler yönünden esnetilmesi yönün-

de hazırlıklar yapıldığını duyurmuştu. Aradan geçen sürede birçok platformda pratikte yaşanan sıkıntılar, hem Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, hem Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'a iletili. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a ulaşabilenler de sıkıntılarını doğrudan Erdoğan'a anlattılar.

Edinilen bilgilere göre yatırımlar ve gayriaktif işletmelerin kapsam dışı tutulmasına yönelik ekonomi yönetiminde bir kanat oluştu. Ancak bunun mevzuata işlenmesi noktasında Maliye'nin önünde iki seçenek bulunuyor. Bunlardan bir tanesi sirküler ile muhataplara duyuru yapılması. Diğer seçenek ise enflasyon düzeltmesine ilişkin kanunun uygulanmasına yönelik tebliğde değişiklik yapılması. Zaten enflasyon düzeltmesi beyannamelerini de içerecek ikinci geçici vergi dönemine yönelik beyannamelerin verilmesi süresi önce 27 Ağustos'tan ardından da 6 Eylül Cuma gününe ertelenmişti. Kamuoyunda bu ertelemenin yapılacak esnetme düzenlemeleri için zaman kazanmak amacıyla yapıldığı yönünde bir görüş oluşmuş durumda.

Toplantıya kimler katıldı?

Toplantıya Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı İlhan Hatipoğlu, GİB Daire Başkanı Mehmet Vasıf Ulusoy, TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, TÜRMOB Başkanı Emre Kartaloğlu, ASO Başkan Yardımcısı Ertuğrul Onat, ATO Başkanı Gürsel Baran, MÜSİAD Başkan Yardımcısı İbrahim Hakkı Polat, MÜSİAD Ankara Başkanı Hasan Fehmi Yılmaz, İSO Yönetim Kurulu Üyesi İrfan Özhamarathı, Gelir İdaresi Başkanı Bekir Bayraktar katıldı. Bakan Yardımcısı Hatipoğlu'nun herhangi bir yorum yapmadan sadece sorunları dinlediği bildirildi.

Durağan bir yılda dahi ücretli çalışan sayısının artması önemli

Sanayi istihdamının nispeten durağan seyrettiği bir yılda İSO İkinci 500'ün ücretli çalışan sayısındaki yüzde 9,1'lik artış dikkat çekici ve takdire değerdir. Öte yandan enflasyonun altında bir büyüme kaydedilmesi ise zorluklarla bir dönemin geride kaldığına işaret ediyor.

Erdal BAHÇIVAN
İSO Yönetim Kurulu Başkanı

Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu çalışmasının 2023 yılı sonuçlarını inceleyen o dönemde ülkenin içinde bulunduğu koşullara da bakmakta yarar var. Ülkedeki gelişmelere bakıldığında 6 Şubat deprem felaketi ve ekonomi politikalarındaki radikal dönüşümün yansımaları İSO İkinci 500 sonuçlarında etkili oldu. Özellikle ekonomiyi yeniden rasyonel bir zemine çekmeye yönelik politikalar çerçevesinde faizlerin kademeli fakat güçlü bir şekilde yükseltilmesi doğal olarak **sanayinin** finansman ve faaliyet koşullarını yansıdı.

Finansal dalgalanmalara karşı daha hassaslar

İSO İkinci 500 kuruluşlarının 2023 performansına bakıldığında, dünyada yüksek jeopolitik gerilimler, artan kutuplaşma ve sıkı para politikaları gibi küresel büyümeyi baskılayan bir dizi gelişmenin işletmeleri etkilediğini gözlemledik. Örneğin İSO İkinci 500'ün üretimden satışlara 2023'te ivme kaybederek en-

flasyonun altında bir büyüme kaydederken, bu şirketlerin ihracatının da bir önceki yıla göre yüzde 6,5 daralması dikkat çekti. Öte yandan, **sanayi** istihdamının nispeten durağan seyrettiği bir yılda İSO İkinci 500'ün ücretli çalışan sayısındaki yüzde 9,1'lik artış dikkat çekici ve takdire değerdir.

İSO İkinci 500'ün, İSO 500'le kıyaslandığında daha çok küçük ve orta ölçekli firmaları içermesi bakımından finansal koşullardaki dalgalanmalara karşı daha hassas olduğunu söylemek mümkün. Nitelik finansman giderleri, kambiyo zararları ve ödenen faizlerin net katma değerdeki payı gibi veriler, 2023'ün ikinci yarısına başlayan ekonomideki politika değişiminin ilk yansımalarını sunuyor. Şirketler faaliyet karlılığını büyük oranda korusa da artan finansman maliyetleri ve kambiyo zararlarının dönem karlılığını zayıflattığı görülüyor.

Ihracat payı 0,4 azaldı

2023'te zayıflayan küresel büyüme dinamiklerine rağmen Türkiye'nin ihracatı binde 5 artarak 255,4 milyar dolara yükseldi. Bu dönemde Türkiye'nin **sanayi** ihracatı binde 2 düşüşle 245,6

milyar dolara geriledi. İSO İkinci 500'ün ihracatı ise yüzde 6,5 düşüşle 15 milyar dolar oldu. Türkiye geneli ve İSO 500'ün altında bir performansa işaret eden bu durum, nispeten daha küçük ve orta ölçekli kuruluşların dış pazarlara açılma ve rekabet gücünü koruma anlamında önemli ölçüde zorlandığını gösterdi. İSO İkinci 500'ün Türkiye **sanayi** ihracatı içindeki payı 0,4 puan azalarak yüzde 6,1'e geriledi.

Ar-Ge harcamaları maalesef

son üç yıldır patinaj yapıyor
İSO 500'de de her yıl dikkatle takip ettiğimiz Ar-Ge ve teknoloji faaliyetlerine ilişkin göstergelerin İSO İkinci 500'deki görünümüne baktığımızda 2023'te İSO İkinci 500'ün teknoloji yo-

ğunluklarına göre katma değer dağılımı kısmi bir iyileşme sinyali verse de ulaşılan noktanın tıpkı İSO 500'de olduğu gibi tatmin edici olmadığı açık. Özellikle üretimden satışlara oranları Ar-Ge harcamalarının son üç yıldır patinaj yapmasını, dijitalleşme ve yeşil dönüşümün küresel rekabete damga vuracağı bir gelecek açısından üzerinde durulmaya değer görüyoruz.

Araştırmaya göre, finansman giderleri **sanayi** kuruluşlarının karlılıklarında temel belirleyicilerden biri olmayı 2023 yılında da sürdürdü. İSO İkinci 500'ün finansman giderleri yüzde 103,1 artarak 65,6 milyar liraya yükseldi. Aynı yılda faaliyet karı yüzde 44,9 artışla 145,5 milyar liraya çıktı. Böylece finansman

giderlerinin faaliyet karına oranı 12,9 puan artışla yüzde 45,1'e yükseldi.

Karın yarısı maalesef finansman giderine gitti

Son 12 yıllık ortalamasının yüzde 44 olduğu düşünülüğünde, yıllardan beri hep işaret edildiği gibi **sanayide** elde ettiği karın yarısına yakını finansman giderlerine ayırmak geçeceğinden kurtulamadı. Firmaların varlık ve kaynak yapısındaki gelişmeler incelendiğinde, 20 yıl aradan sonra hayata giren enflasyon muhasebesi uygulamasının İSO İkinci 500'ün bilanço büyüklüklerini önemli ölçüde etkilediği görüldü.

Enflasyon düzeltmesi sonrası verilerle İSO İkinci 500'ün aktif toplamı yüzde 110,4 artarak 1,4 trilyon liraya ulaştı. Bu artışın 343 milyar liralık kısmı enflasyon düzeltmesinden kaynaklandı. Düran varlıklar yüzde 181,6 artarak 668 milyar liraya çıkarken, dönen varlıklardaki artış yüzde 70,1 ile daha sınırlı gerçekleşti.

Pasif tarafta ise öz kaynaklar 2023'te enflasyon düzeltmesi sonrası verilerle yüzde 152,1 artarak 740 milyar liraya yaklaştı. Bu kalemde enflasyon düzeltmesinin etkisi 339 milyar lira oldu. Düzeltme sonrası verilerle toplam borçlar yüzde 76,7 artarak 641 milyar liraya çıkarken, düzeltmenin etkisi 4 milyar lirayla sınırlı kaldı.

İç ve dış dinamiklerin etkisinde bir yıl yaşandı

Borç/öz kaynak ilişkisi tablosuna bakıldığında, enflasyon düzeltmesinin etkisiyle İSO İkinci 500'ün kaynak yapısında öz kaynaklar lehine önemli bir gelişme yaşandı. 2022'de yüzde 44,7 olan öz kaynak payı, 2023'te enflasyon düzeltmesi yapılmaması halinde yüzde 38,6'ya düşecekken, düzeltme sonrası yüzde 53,6'ya yükseldi. Enflasyon düzeltmesi, İSO İkinci 500'ün bilançosunda öz kaynak payını 15 puan artırarak toplam borçların üzerine çıkardı. İSO İkinci 500'ün performansını değerlendirirken 2023'ün iç ve dış dinamikler açısından rahat bir yıl olmadığını, ülkenin ekonomi politikalarında kritik bir süreçte girerken **sanayi kuruluşlarının** yeni zorluklarla karşılaştığını ve önemli bir sınav verdiğini unutmamak gerekiyor. Yine de sonuçlar, sanayicimizin zor faaliyet koşullarında dahi ilkömneze karşı olan sorumluluklarını fedakarca yerine getirdiklerini ortaya koymaktadır. Yaşanan tüm zorluklara rağmen, yatırımlarıyla ekonomik büyümemize, ihracatımıza ve istihdamaya katkılarını sürdürmektedir.

ANKARA'DA ÖNEMLİ ZİRVE: Enflasyon muhasebesinden geri dönüş yok

Sanayiciden sürekli fedakarlık beklenmesin

Ticari hayatta konkordato başvurularını endişeyle takip ettiklerinin altını çizen İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Ticari alacaklar konkordato dışında kalmalı. Aksi takdirde 'yaşatayım' diye imkan verdiğimiz firmanın birbirine bağlı yüzlerce ticari alacaklısını da çok zor durumda bırakmış oluruz" dedi. Bahçivan, yüzde 70'leri bulan ticari kredi maliyetleri ile üretim ve yatırımları sürdürmenin kolay olmadığını, sürekli sanayiden fedakarlık istemenin haksızlık olduğunu düşündüklerini söyledi.

Hamide HANGÜL s03

İş dünyasından enflasyon muhasebesinin getireceği ek vergilere karşı yükselen sesler sonrası ekonomi yönetimi, iş dünyası temsilcilerine, bazı küçük rötuşların yapılabileceğini, ancak enflasyon muhasebesi kararından geri adım atılmayacağını ifade etti. Ekonomi yönetimi ile **TOBB** yönetim kurulu arasında geçtiğimiz hafta başlayan "enflasyon muhasebesi" görüşmeleri bu hafta da devam etti. Maliye bürokratları ise enflasyon muhasebesinin yatırım ekosistemine zarar veremeyeceğine, hatta güçlendireceğine dikkat çekiyor. Maliye bürokrasisi, "Enflasyon muhasebesi sisteminin, düşük öz kaynaklı, yüksek borçlu, yüksek stoklu şirketleri sisteme adapte etme, sürdürülebilir olmayanları eleme özelliği bulunuyor. Bu ekonomi için gereklidir ve ekonomiyi güçlendirecek" görüşünde birleşerek, enflasyon muhasebesinde geri adım atılmamasını savundu.

Ferit PARLAKs03

ENFLASYON MUHASEBESİNDE DÜZENLEME İSTENİRKEN ANKARA'DA MÜZAKERELER SÜRÜYOR

Geri adım yok, küçük rötuşlar masada

Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilileri ile iş dünyası dün yeniden bir araya geldi. Ekonomi yönetimi, iş dünyası temsilcilerine, bazı küçük rötuşların yapılabileceğini, ancak enflasyon muhasebesinden geri adım atılmayacağını ifade etti.

Ferit PARLAK-ANKARA

Ekonomi yönetimi ile TOBB yönetim kurulu arasında geçtiğimiz hafta başlayan 'enflasyon muhasebesi' görüşmeleri bu hafta da devam etti. Son dönemde iş dünyasında tepkilere neden olan enflasyon muhasebesiyle ilgili Hazine ve Maliye Bakanlığı'nda, TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu ve çeşitli oda başkanlarının katıldığı çok kritik toplantı gerçekleştirildi.

Ekonomi yönetimi, iş dünyası temsilcilerine, bazı küçük rötuşların yapılabileceğini, ancak enflasyon muhasebesi kararından geri adım atılmayacağını ifade etti.

TOBB Yönetimi, enflasyon muhasebesinin, devam eden yatırımlara ve mevcut yatırımlara vereceği zarara dikkat çekerek, ekonomi yönetiminden geri adım atmasını istedi.

İş dünyası, işletmeye nakit olarak girmeyen kârdan; satılmamış mallardan ve yatırım döneminde olup henüz işletmeye geçmemiş sabit kıymetlerden vergi alınması, yatırım ekosisteminde onarılmaz yaralar açacağına dikkat çekti.

Karşılığı orta ve uzun vadede alınacak olan yatırımların bir gelir ve kazanç ulaşımadan enflasyon muhasebesine tabi olacak olmasının kalkınma hedefiyle uyum sağlamadığı dile getiren iş dünyası sıkıntılı bir dönemden geç-

ken getirilecek ağır yüklerin, şartları daha da ağırlaştıracağına altını çizdi.

"Devam eden yatırımlar için enflasyon muhasebesi yapılarak vergi doğuyor. Bunun işletmeleri finansal açıdan zora sokacağı biliniyor. Şirketlerin başkaca gelirleri yoksa yapılan yatırımdan kaynaklanan ve enflasyon muhasebesi sonucu oluşacak verginin doğmaması gerekiyor." Diyen iş dünyası, geçici vergi dönemlerinde enflasyon düzeltilmesinin yapılmaması ve bilanço verilmemesinin sanayinin geleceği açısından önem taşıdığına da vurgu yapıyor.

Maliye bürokratları: Yatırım ekosistemini güçlendirir

Maliye bürokratları ise enflasyon muhasebesinin yatırım ekosistemine zarar veremeyeceğine, hatta güçlendireceğine dikkat çekti. Maliye bürokrasisi, "Enflasyon muhasebesi sisteminin, düşük öz kaynaklı, yüksek borçlu, yüksek stoklu şirketler ile POS cihazları, banka kartları veya kredi kartlarını amaç dışı kullanan şirketleri 'sürdürülebilir bir ekonomik sisteme adapte etme', rasyonel yatırımlara yönlendirme ve sürdürülebilir olmayanları ise eleme özelliği bulunuyor. Bu ekonomi için gereklidir ve ekonomiyi güçlendirecek bir özelliktir" görüşünde birleşerek, enflasyon muhasebesinde geri adım atılmamasını savundu.

"Sürekli fedakarlık istemek haksızlık"

Sürekli sanayiden fedakarlık istemenin haksızlık olarak düşündüklerini söyleyen İSO Başkanı Erdal Bahçivan, "Ekonominin çarkları yavaşlarken, sanayiciye kamu eliyle ek yük bindirilmemeli" çağrısında bulundu.

Hamide HANGÜL

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Meclisi'nin ağustos ayı meclis toplantısı, sanayicilerin geniş katılımıyla gerçekleşti. Toplantının açılışında konuşan İSO Başkanı Erdal Bahçivan, enflasyon muhasebesinde akilci düzenlemeler beklediklerini söyledi. "Bir hafta sonrasını öngöremiyoruz" diyen Bahçivan, sanayinin büyük bir kısmı sadece uzun vadeli yatırımlar için değil, günlük faaliyetlerini sürdürmek için de yüklü finansman kaynağına ihtiyaç duyduğunu söyledi. Ancak sıkı para politikaları nedeniyle bu kaynağa erişimin oldukça zor ve maliyetli hale geldiğine işaret eden Bahçivan, "Yüzde 70'leri bulan ticari kredi maliyetleri ve miktarsal kısıtlamalar altında üretimi ve yatırımları sürdürmek kolay değil. Bugün yaşanmakta olan süreç, son Orta Vadeli Program'da (OVP) elde edilen başarı için özel sektörün büyük fedakarlıklar yaptığını ortaya koymaktadır. Bu fedakarlığın belli bir sınırı var. Dolayısıyla yeni OVP'de reel sektörün uzun yıllardır elde etmiş olduğu kazanımları riske sokmayacak, dayanma ve mücadele gücünün limitlerini zorlamayacak bir bakış açısının oluşturulması gerektiğini özellikle ifade etmek istiyorum" dedi. Sürekli sanayiden fedakarlık istemenin haksızlık olduğunu düşündüğünü

'Yaşatalım' diye yüzlerce alacaklısı da zor durumda kalır

Konkordato başvuru sürecini endişeyle takip ettiklerinin de altını çizen Erdal Bahçivan, şöyle konuştu: "Piyasadaki nakit sıkışıklıkları artarak devam ederken, konkordatoların bir kısmının gelecek aylarda iflaslara dönüşmesi ve zincirleme etkilerle ekonominin geneline yayılması ağır bedellerle sonuçlanabilir. Konkordatonun sadece finans ve kamu kurumları için geçerli olmasını, ticari alacaklıların konkordato da kapsam dışında kalmasını şiddetle öneriyoruz. Aksi takdirde 'yaşatayım' diye imkan verdiğimiz firmanın bir birine bağlı yüzlerce ticari alacaklısını da çok zor durumda bırakmış oluruz."

dile getiren Bahçivan, "Ekonomide çarklar yavaşlarken, sanayiciye kamu eliyle ek yük bindirilmemeli" diye konuştu.

Enflasyondan arındırılmış satışlar zayıf kaldı, ikinci 500'ün performansı düştü

Kahramanmaraş merkezli deprem felaketi, uzun seçim dönemi ve ardından yeni ekonomi politikaları doğrultusunda uygulanan sıkılaştırma politikaları nedeniyle zorlu bir yılı geride bırakan ikinci 500 firmalarında borçluluk artarken üretimden satışlar ise enflasyondan arındırıldığında öngörülen seviyelerin altında kaldı.

Kar eden kuruluş sayısı 2023 yılında geriledi

Karlılıktaki zayıf performans, kar ve zarar eden kuruluşlar sayısında da kendini gösterdi. **ISO İkinci 500'de** vergi öncesi dönem kar ve zarar büyüklüğüne göre, 2022 yılında kar eden kuruluş sayısı 457 iken 2023'te 428'e geriledi. Zarar eden kuruluş sayısı da 43'ten 72'ye yükseldi. Bu sayı 2018 sonrasında en yüksek değer olarak dikkat çekti. 2023'ün en çarpıcı gelişmesinin, net kambiyo zararının neredeyse 5 katına çıkarak 4,1 milyar liraya ulaşması oldu. Net kambiyo zararındaki bu yüksek oranlı artışa karşılık kambiyo işlemleri haricindeki diğer gelirlerden elde edilen net kar 18,5 milyar liraya çıkarak kur zararını fazlasıyla telafi etti. Böylece net üretim faaliyeti dışı gelirlerin net satışlara oranı yüzde 0,8'den yüzde 1,2'ye çıktı.

İstanbul Sanayi Odasının (ISO) "Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2023" araştırmasına göre, en büyük ikinci 500 sanayi kuruluşunun üretimden satışları geçen yıl 2022'ye göre yüzde 42,2 artarak 988 milyar liraya yükseldi. 2021 ve 2022'ye göre zayıf bir performansa işaret eden bu artışta, yavaşlayan küresel talep, Kahramanmaraş merkezli deprem felaketi, uzun seçim dönemi ve ardından yeni ekonomi politikaları doğrultusunda uygulanan sıkılaştırma politikaları belirleyici oldu.

Enflasyona ilişkin tüm göstergelerde gerileme var

ISO İkinci 500'ün üretimden satışlarındaki değişimler, yıl sonu enflasyon verisinden arındırılarak incelendiğinde, 2023 yılında üretimden satışların yüzde 13,7 gerilediği görüldü. Reel değişimler hesaplanırken son yıllarda olduğu gibi yine yıl sonu enflasyon verisi

15 milyar dolar Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun 2023 yılında gerçekleştirdiği ihracatın tutarı

kullanıldı. **ISO İkinci 500**'ün üretimden satışları, enflasyona ilişkin tüm göstergelerde reel olarak geriledi. Bu hesaplamann ortalama enflasyon verisi kullanılarak yapılması durumunda reel gerilemenin yüzde 7,6 olacağı görüldü.

2023'te zayıflayan küresel büyüme dinamiklerine rağmen Türkiye'nin ihracatı binde 5 artarak 255,4 milyar dolara yükseldi. Bu dönemde Türkiye'nin sanayi ihracatı binde 2 düşüşle 245,6 milyar dolara geriledi. **ISO İkinci 500**'ün ihracatı ise yüzde 6,5 düşüşle 15 milyar dolar oldu. Türkiye geneli ve **ISO 500**'ün altında bir performansa

işaret eden bu durum, nispeten daha küçükve orta ölçekli kuruluşların dış pazarlara açılma ve rekabet gücünü koruma anlamında önemli ölçüde zorlandığını gösterdi. **ISO İkinci 500**'ün Türkiye sanayi ihracatı içindeki payı 0,4 puan azalarak yüzde 6,1'e geriledi.

Karlılıkta zayıf performans

ISO İkinci 500, geçen yıl satışlarının yanı sıra karlılıkta da zayıf bir performans ortaya koydu. Bu dönemde **ISO İkinci 500**'ün faaliyet karı yüzde 44,9 artarak 145,5 milyar liraya çıktı. Buna karşılık aynı dönemde faaliyet karlılığı oranı yüzde 12,6 ile aynı kaldı.

Benzer şekilde, faiz, amortisman ve vergi öncesi kar büyüklüğü yüzde 46 artışla 176,8 milyar liraya ulaştı. Buna rağmen FAVÖK karlılığı sadece binde 1 artarak yüzde 15,3 oldu. Vergi öncesi kar ve zarar toplamı ise yüzde 26,8 artarak 94,7 milyar liraya yükseldi. Ancak satış

karlılığı oranı 1,2 puan düşüşle yüzde 9,4'ten yüzde 8,2'ye indi.

Devreden KDV alacakları sorun olmaya devam ediyor

Borçların alt kalemleri incelendiğinde, **ISO İkinci 500** araştırmasında mali borçların yüzde 66 artışla 303 milyar liraya çıktığı görüldü. Diğer borçlar ise yüzde 87,5 artışla 338 milyar liraya ulaştı. Enflasyon düzeltilmesinin, bilançoların aktif tarafında duran varlıklar, pasif tarafında ise öz kaynaklar üzerinden önemli bir değişim yarattığı ortaya konuldu. Kısa vadeli mali borçlardaki artış yüzde 59,4 ile uzun vadeli mali borçlardaki yüzde 76,4'lük artışın altında kaldı. **Sanayicilerin** son yıllarda makul bir çözüm bulunmasını beklediği konulardan biri olan devreden KDV alacakları, gerek **ISO 500** gerekse **ISO İkinci 500** şirketleri için ciddi bir sorun olmaya devam etti. **ISO İkinci 500**'de devreden KDV yüzde 58,3 artarak 14,1 milyar liraya yükseldi.

ISO BAŞKANI: KAYGILIYIZ

Sanayide 'iflas' korkusu

ISO Başkanı Erdal Bahçivan, konkordato başvurularındaki artışı endişe ile izlediklerini söyledi. Bahçivan, ekonominin geldiği durumu "Biz bile bu kadar ağır olacağını tahmin etmiyorduk" dedi. >> 9'da

İSO Başkanı Bahçivan, 'Konkordatoda ticari alacaklar kapsam dışı kalsın' dedi

Sanayide 'iflas' korkusu

Ekonomideki daralmanın sonuçları iyiden iyiye görülürken **sanayiciyi** konkordatoların iflasa dönüşmesi ve bunun alacaklı firmalara yansımaları korkusu sardı. **İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO)** dün yapılan meclis toplantısında konuşan başkan **Erdal Bahçivan** bu konuya dikkat çekti. Bahçivan, daha önce diğer **sanayi** dernekleri ve odalarının da dile getirdiği alacaklıların mağduriyeti konusuna vurgu yaptı.

Hataları hafife aldık

Konkordato başvurularındaki artışı endişe ile takip ettiklerini belirten Bahçivan, "Piyasadaki nakit sıkışıklıkları artarak devam ederken konkordatoların bir kısmının gelecek aylarda iflaslara dönüşmesi ve zincirleme etkilerle ekonominin geneline yayılması ağır bedellerle sonuçlanabilecektir. Bu konuda tehlike sinyallerini

almaya başladığımız ilk günlerden bu yana söylediğimiz şuydu: Konkordatonun sadece finans ve kamu kurumları için geçerli olmasını, ama ticari alacakların

Erdal Bahçivan

konkordatoda kapsam dışında kalmasını şiddetle öneriyoruz. Aksi takdirde yaşatalım diye konkordato imkânı vermiş olduğumuz firmanın birbirine bağlı yüzlerce ticari alacaklısını da çok zor durumda

bırakmış oluruz" dedi.

Konuşmasında ekonomi yönetiminin birbiri ardına hatalar yaptığı seçim öncesi dönemde gerçekleştirdikleri uyarıları da hatırlatan Bahçivan ekonominin geldiği durumu şöyle yorumladı: "İtiraf etmek gerekirse biz bu konuyu maalesef çok hafife almışız. Dahası bu sürecin başında işin nereye varabileceğine ilişkin söylemlerimize karşın, biz bile neticenin bu kadar ağır olacağını tahmin etmiyorduk."

● **Ekonomi Servisi**

ÜRETİM ÇARKLARI İYİCE YAVAŞLADI

PARA politikasında sıkılaşma ve iç talebin yavaşlatılmasına yönelik adımlar, yaz döneminde üretimi iyice baskıladı. Ağustos'ta kapasite kullanım oranı yüzde 75.4'e kadar inerken, İSO İmalat PMI Temmuz'da 47.2 seviyesine geriledi. İmalatçılar, gelecek 3 aya ilişkin karamsar. ► **HABERİ 5'TE**

Üretim çarkları iyice yavaşladı

PARA politikasında sıkılaşıma ve iç talebin yavaşlatılmasına yönelik adımlar, yaz döneminde üretimi iyice baskıladı. Ağustosta kapasite kullanım oranı yüzde 75,4'e kadar inerken, **ISO** İmalat PMI temmuzda 47,2 seviyesine geriledi. Üretimde yavaşlayan çarklar nedeniyle ara malı ithalatı da ocak-haziranda yüzde 14,5 düştü; tüketim mallarında ise ithalat artışı yüzde 20'ye dayandı. İmalatçılar, gelecek 3 aya ilişkin karamsar.

Enflasyonla mücadele kapsamında para politikasında sıkılaşıma, iç talebin soğutulması, yanı sıra 2 yılı aşkın süredir devam eden finansman sorunları **sanayinin** üzerine kabus gibi çöktü. Son veriler üretimde çarkların yaz döneminde iyice yavaşladığına işaret ederken, üreticilerin gelecek aylara yönelik beklentilerinin ise oldukça karamsar olduğunu ortaya koyuyor.

ÜRETİM HACİMLERİ AZALİYOR

Üretimdeki yavaşlamaya ilişkin en ciddi işaret fişeği ise **ISO Türkiye** İmalat PMI verileri... Haziran ayında 47,9 olan manşet PMI, temmuzda üst üste beşinci ay azalarak 47,2 seviyesine geriledi ve sektörün faaliyet koşullarında belirgin bir yavaşlamaya işaret etti. Yeni alınan siparişlerde, Kasım 2023 ile aynı oranda olmak üzere son 20 aylık dönemin en sert düşüşü kaydedildi, son dokuz ayda ilk kez olmak üzere, takip edilen on sektörün tamamında yavaşlama gösterdi. Yeni siparişlerdeki yavaşlamayla birlikte istihdam seviyeleri de düşüş gösterdi. Çalışan sayısındaki düşüş, son 21 ayın en yüksek hızında ölçülürken, çalışan sayısında en hızlı azalış giyim ve deri ürünleri sektöründe gerçekleşti. İmalatçılar talep koşullarındaki zayıflığa bağlı olarak girdi alımlarını da azalttı. Satın alma faaliyetleri tüm sektörlerde düşüş gösterirken, en keskin yavaşlama metalik olmayan mineral ürünlerde görüldü.

Istanbul Sanayi Odası 2. İş Sağlığı ve Güvenliği Sempozyumu

Istanbul Sanayi Odası tarafından düzenlenen ve Haliç Kongre Merkezinde 2-4 Mayıs tarihlerinde gerçekleşen '2. İş Sağlığı ve Güvenliği Sempozyumu'nda Genel Müdür Yardımcımız Uğur Gök, İşyeri hekimlerimizden Dr. Bülent Dik ve iş güvenliği uzmanlarımızdan Erdal Tulum değerli sunumlarıyla yer aldı.

Genel Müdür Yardımcımız Uğur Gök, 'İşyerlerinde Afet ve Acil Durum Yönetiminde Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Önerileri', Dr. Bülent Dik, 'İş Sağlığı Bakışıyla Psikososyal Riskler', İş Güvenliği Uzmanı Erdal Tulum, 'Elektrikli Araç Şaraj İstasyonlarında İş Güvenliği İlkeleri' başlıklı sunumları sonrasında katılımcılardan gelen soruları da yanıtladı.

Yönetim Kurulu Başkanımız Dr. İbrahim Kurt'un da katılım sağladığı sempozyumdaki tüm dinleçilerimize teşekkür ederiz.

İSTANBUL SANAYİ ODASI
2. İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ
SEMPOZYUMU
02-04 Mayıs 2024
İstanbul Kongre Merkezi, Harbiye, İstanbul

Dr. Bülent Dik
2 Mayıs Perşembe Saat:13.00
İş Sağlığı Bakışıyla Psikososyal Riskler

G. Uğur Gök
Tez Medikal ÇSGB Genel Müdür Yardımcısı
4 Mayıs Cumartesi Saat:11.00
İşyerlerinde Afet ve Acil Durum Yönetiminde Karşılaşılan Problemler ve Çözüm Önerileri

Erdal Tulum
Tez Medikal ÇSGB İş Güvenliği Uzmanı
4 Mayıs Cumartesi Saat:15.00
Elektrikli Araç Şaraj İstasyonlarında İş Güvenliği İlkeleri

TEZ MEDİKAL

'Bu enflasyon geçmiştekilerden farklı'

**İSTANBUL Sa-
nayi Odası** (ISO)
Meclisi'nin 2024 yılı
Ağustos ayı olağan
toplantısı 'OVP Bir
Yılına Tamamlar-

ken Türkiye'de Üretim Hayatının Değerlendirilmesi' ana gündemi ile yapıldı. Toplantıda konuşan Bahçivan, bugünün enflasyonu ile 70'li, 80'li, 90'lı yılların enflasyonunu karşılaştırmamak, karıştırmamak gerektiğini kaydederek şöyle devam etti:

"Çünkü bugünkü enflasyon, ekonomik olarak da sosyolojik olarak da ve daha önemlisi topluma kalıcı olarak bırakmış olduğu hasar bakımından da o yıllardaki enflasyondan çok daha farklı. Fiyat istikrarından uzaklaştığımız, yüksek enflasyon ile yaşadığımız her geçen gün, bunun toplumdaki sosyolojik ve psikolojik etkileri daha da ağırlaştırıyor. Çalışma dünyası ve günlük hayatın etik ve ahlak kurallarında bu enflasyonun yarattığı tahribat maalesef artarak kendini gösteriyor. Bu enflasyon sosyolojik olarak çok daha farklı bir enflasyon."

Bugünkü enflasyonun geçmişten neden daha farklı olduğu hakkında da değerlendirmelerde bulunan **Erdal Bahçivan**, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Çalışma dünyası ve günlük hayatın etik ve ahlak kurallarında bu enflasyonun yarattığı tahribat maalesef artarak kendini gösteriyor. İtiraf etmek gerekirse biz bu konuyu maalesef çok hafife almışız. Yeniden fiyat istikrarına kavuşma noktasında alınan kararları yerinde buluyor ve toplumun her kesimine sorumluluk düştüğünü söylüyoruz."